

Az önkormányzatokkal megkötött feladat-ellátási szerződések módosításáról

2012. január 1-jétől lépett hatályba az önálló orvosi tevékenységről szóló 2000. évi II. törvény (Öotv.) módosítása, mely előírja, hogy a feladat-ellátási szerződésre vonatkozó — a törvényben taxatív fel-sorolt — követelményeknek 2013. január 1-jétől kell megfelelniük az érintettek között létrejött szer-ződéseknek.

Az önkormányzatok és a házi orvosok (házi orvosokon itt, és a továbbiakban az Öotv. 1. § (2) bekezdé-sének a) pontja szerinti házi orvosokat értjük, vagyis azokat a házi orvosokat, házi gyermekorvosokat, fogorvosokat, akik területi ellátási kötelezettséggel nyújtanak egészségügyi alapellátást), illetve házi-orvosi szolgáltató gazdasági társaságok, egyéni vállalkozások közötti szerződések — bárhogyan is nevezik azokat a felek, illetve akár a jogszabályok —, a Polgári Törvénykönyv (Ptk.) rendszere szerint megbízási szerződések, azonban e sajátos jogviszonyok rendezéséhez a Ptk.-nak a tartós megbízásra vonatkozó szabályai nem bizonyulnak elegendőnek. Ezért vált szükségessé az alapellátási biztonság megőrzése, fokozása és az egységes jogértelmezés érdekében törvényben meghatározni a feladat-ellátási szerződés kötelező tartalmi elemeit, ezzel ugyancsak törvényi szinten kiegészítve az adott terület speciális helyzetének megfelelő elemekkel az általános szabályokat.

A törvényi szabályozásnak eleget lehet tenni akár új szerződések megkötésével olyan módon, hogy azok már tartalmazzák azokat a kötelező elemeket, amiket a törvény előír, akár a meglévő szerződé-sek megfelelő módosításával. **Nem szükséges tehát a jelenleg hatályos szerződéseket feltétlenül megszüntetni, és a felek kapcsolatát minden elemében újraszabályozni, elegendő a szerződéseket a szükséges pontokon módosítani, kiegészíteni legkésőbb 2013. január hó 1. napjáig.** Ez az utóbbi eljárás azért is ajánlott lehet az esetek egy nagy részében, mivel az alább felsorolt elemek nagy részét a jelenleg hatályban lévő szerződések is tartalmazzák.

A praxisjoggal rendelkező házi orvos (házi orvosi vállalkozás) és az adott praxisjoggal érintett települési önkormányzat közötti feladat-ellátási szerződések **legalább az alábbiakat kell, hogy tartalmazzák 2013. január 1-jétől az Öotv. 2/B. § szerint:**

- a) *a felek megnevezése, a személyes ellátásra kötelezett orvos megnevezésével,*
- b) *a praxisjoggal érintett körzet meghatározása,*
- c) *a felek kötelezettségeinek meghatározása, ideértve a települési önkormányzatnak a fenntartás-hoz történő hozzájárulására vonatkozó szabályokat,*
- d) *a rendelési idő meghatározása,*
- e) *az ügyeletben történő részvételre vonatkozó rendelkezések,*
- f) *a helyettesítésre vonatkozó rendelkezések,*
- g) *az ellátás nyújtásában részt vevő egészségügyi szakdolgozókra vonatkozó rendelkezések,*
- h) *a szerződés időtartama,*
- i) *a felmondásra vonatkozó rendelkezések,*
- j) *a kártérítésre, kártalanításra vonatkozó rendelkezések.*

A feladat-ellátási szerződés **legrövidebb időtartama 5 év, a települési önkormányzat a feladat-ellátási szerződést — indoklással — akkor mondhatja fel, ha:**

- a) *a házi orvos a feladat-ellátási szerződésben vállalt kötelezettségeit írásbeli felszólítás ellenére sem teljesíti, vagy folytatólagosan megszegi a jogszabályban foglalt működésre vonatkozó elő-írásokat,*
- b) *a házi orvos önálló egészségügyi tevékenység végzésére való jogosultságát bármely okból el-veszti.*

A feladat-ellátási szerződésben **hat hónapnál rövidebb felmondási idő nem határozható meg.**

*A körzetmódosítás miatt bekövetkezett, a háziorvost ért kár esetén a települési önkormányzat **kártalanítási kötelezettséggel** tartozik, amelynek megállapításánál figyelembe kell venni a háziorvosi szolgáltató által a finanszírozása keretében kapott egy éves összeget.*

A szerződések módosításával, az új szerződések megkötésével kapcsolatban nyomatékkal felhívjuk a figyelmet arra, hogy a jelenleg hatályban lévő szerződések módosítása csakúgy, mint egy teljesen új szerződés aláírása, **kizárólag az érintettek közötti egyeztetések, kölcsönös engedmények során jöhet létre, melyben mindkét félnek joga van előterjeszteni kéréseit, módosítási javaslatait.** Ez természetesen nem vonatkozik a törvényben egyértelműen meghatározott, kogens szabályok alkalmazására, ezek azonban nem hátrányosak, inkább előnyösek a praxisjoggal rendelkező háziorvosok számára, részükre az eddigiekhez képest nagyobb biztonságot jelentenek.

Tekintettel az eltérő helyi viszonyokra és egyéni érdekekre, mindenki számára egységes, egyforma szerződési szempontokat meghatározni nem lehet. Ennek ellenére vannak olyan kérdések, amelyek nagyobb odafigyelést igényelnek a szerződések módosítása, illetve az új szerződéskötések esetén:

1. Az 1997. évi LXXXIII. tv. 35. § (2) bekezdése értelmében a finanszírozási szerződésben foglalt feladatokra folyósított összeg nem mentesíti az önkormányzatot az előírt fenntartási és fejlesztési kötelezettség alól, ugyanakkor megállapítható az is, hogy az egészségügyről szóló 1997. CLIV. törvény 152. § is feladatokat ró az önkormányzatokra az alapellátás biztosításával kapcsolatban. Figyelemmel erre a szabályozásra, illetve az egészségügy finanszírozásának duális rendszerére, semmiképpen nem helyeselhető az az általánosan elterjedt szerződéses szabályozás, amely szerint a szakmai minimumfeltételek közé tartozó orvosi műszerek, berendezések pótlásának, javításának, karbantartásának költségei a szolgáltatókat terhelik, miközben ezek a költségek, kiadások inkább az önkormányzatot kellene, hogy terheljék. Ennek megfelelően javasoljuk a szerződésekben az alábbi pontot rögzíteni: *„A Megbízó önkormányzat az 1997. évi LXXXIII. tv. 35. § (2) bekezdésében foglalt kötelezettség teljesítése érdekében az egészségügyi szolgáltatás nyújtásához szükséges, külön jogszabályban meghatározott szakmai minimumfeltételeket a feladatellátás céljából külön térítés nélkül biztosítani köteles. Ebbe a körbe tartozik az orvosi működéshez szükséges jogszabályban előírt eszközök beszerzése, valamint azoknak az orvosi tevékenység folyamatos végzéséhez szükséges állapotban tartása is.”*
2. A megbízó önkormányzattól ingyenes használatba kapott ingatlan, illetve berendezési felszerelési tárgyak tekintetében rögzítésre javasoljuk az alábbi kitétel: *„az ingyenesen használatba vett tárgyi eszközök rendeltetésszerű használatával felmerülő, azzal együtt járó értékcsökkenésért a Megbízott egészségügyi szolgáltató nem felel. Szerződő felek rögzítik továbbá, hogy a használatba vett épület műszaki meghibásodásából eredő üzemeltetési költség többletet (pl. csőtörés, elfagyás, vízóra melletti szivárgás stb.) az épület tulajdonosa, azaz az Önkormányzat Megbízó köteles viselni.”*
3. Amennyiben a térségben központi ügyelet van, amelyet egy, az önkormányzattól független vállalkozás működtet, az önkormányzat nem kötelezheti a háziorvosokat arra, hogy ők egy harmadik féllel szerződést kössenek az ügyeleti ellátásban való részvétel érdekében, két szerződő fél ugyanis nem köthet olyan megállapodást, amely egy harmadik személyre vonatkozó kötelezettséget tartalmaz. A központi ügyeletet működtető társas vállalkozás köteles gondoskodni az ügyelet működtetéséről, beleértve annak személyi feltételeit is.

Mindez persze nem zárja ki azt, hogy a település háziorvosa — egyéni döntésének megfelelően — külön megállapodást kössön a működtetővel, de erre kötelezni őt nem lehet. Ellenkező

esetben a házi orvosok teljesen kiszolgáltatott helyzetbe kerülnének azáltal, hogy az önkormányzattal kötött szerződésben foglaltaknak megfelelően kénytelenek lennének a központi ügyeletet működtető cég által diktált — akár teljesen egyoldalú — feltételek szerint szerződni, ami nem engedhető meg, és amivel szemben a Magyar Orvosi Kamara is rendszeresen tiltakozik, fellép. Tekintettel arra, hogy a fenti felsorolás e) pontja szerint az ügyeletre vonatkozó rendelkezéseket is kell, hogy tartalmazzák a feladat-ellátási szerződések, ezzel összefüggésben az alábbi pont beillesztését javasoljuk:

„A Megbízott egészségügyi szolgáltató saját döntése szerint, külön szerződésben foglalt feltételek alapján vesz részt az önkormányzat területén működő, ... központtal szervezett és működtetett központi orvosi ügyeleti szolgálatban.”

vagy:

„A Megbízó önkormányzat nyilatkozik az egészségügyi szolgáltatások Egészségbiztosítási Alapból történő finanszírozásának részletes szabályairól szóló 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet 7. § (2) bekezdésének d) db) pontja szerint, hogy más szolgáltatóval áll szerződéses viszonyban az ügyeleti feladatok ellátására, ezért Megbízott nem köteles részt venni az ügyelet munkájában.”

Amennyiben a megbízó önkormányzat működteti az ügyeletet, abban az esetben természetesen szabályozni kell a szerződésben az együttműködés feltételeit ezen a téren is.

4. Lényeges a szerződésben annak rögzítése, hogy a feladat-ellátási szerződést a Megbízó önkormányzat *6 hónapos felmondási idő* biztosításával *csak abban az esetben mondhatja fel*, ha a házi orvos a feladat-ellátási szerződésben vállalt kötelezettségeit írásbeli felszólítás ellenére sem teljesíti, vagy folytatólagosan megszegi a jogszabályban foglalt működésre vonatkozó előírásokat, a házi orvos önálló egészségügyi tevékenység végzésére való jogosultságát bármely okból elveszti. Más felmondási okot a jogszabály nem fogad el, illetve ilyen esetben sem lehet azonnali hatállyal megszüntetni a szerződést, csak 6 hónapos felmondási idő biztosítása mellett.
5. Rendkívül fontos a felsorolás j) pontja szerinti kártérítés, kártalanítás kérdése. Azt bármikor jogszerűen megteheti az önkormányzat, hogy megváltoztatja a körzethatárokat ezzel hátrányt okozva az adott körzetben praxisjoggal rendelkező házi orvosnak.

A törvényi szabályozás nem kellően pontos, mivel kártalanításról és kártérítésről is ír a szabályozandó körben, márpedig ezek nem szinonim fogalmak. Mindkét esetben valamilyen hátrány okozásának a következményeiről van ugyan szó, de kártérítés a jogellenes károkozás esetén illeti meg a károsultat, míg kártalanítás a jogszerű magatartás következtében keletkezett károk után jár.

Tekintettel arra, hogy az önkormányzat jogszerűen módosíthatja a körzethatárokat, ennek fejében természetesen csak kártalanításról beszélhetünk, kártérítés abban az esetben jöhetne szóba, ha a házi orvosnak valamilyen jogellenes módon okoz kárt szerződésszegéssel, vagy szerződésen kívül az önkormányzat. Ennek megfelelően azt elfogadhatónak tartjuk, ha a kártérítés kérdését nem szabályozzák a szerződések (már csak azért sem, mert az okozható károk mértéke, típusa a végtelenhez közelíthet, vagyis előre nem lehet meghatározni a lehetséges eseteket), de az igen lényeges, hogy a felek pontos, egyértelmű szabályokat állítsanak fel a kártalanítással kapcsolatosan, méghozzá a már idézett jogszabályi rendelkezéssel összhangban, a praxis éves finanszírozásának arányában.

Szükséges lenne tehát rögzíteni a szerződésekben — a körzet méretének csökkentése esetére — azt, hogy a kártalanítás mértékét felek a körzetből kikerült betegek arányában állapítják meg, a praxis éves finanszírozására vetítve. Arra az esetre, ha év közben történik a változás, szükséges szabályozni, hogy melyik év finanszírozását veszik alapul a felek a kártalanítás számításához, az adott év addigi finanszírozásával számolnak, azt kiegészítve a várható egész évre, vagy a változást megelőző naptári év finanszírozását veszik alapul.

Szükséges határidőket is rendelni a kártalanítás kifizetéséhez, például az adott rész „elcsatolását” követő hónap 15. napja lehetne a kifizetés esedékessége, a kifizetés elmulasztása esetére célszerű késedelmi kamatot meghatározni.

Bár egyébként is következne a törvény rendelkezéséből, lényegesnek tartanánk a szerződésben kikötni, hogy amennyiben az önkormányzat egy teljes körzetet szüntet meg a körzetek átalakításával, a megszüntetett praxis (körzet) teljes éves finanszírozását legyen köteles megfizetni a praxisjog tulajdonosa részére.

Fontos tudni az előbbieken túl, hogy a Magyar Orvosi Kamara *az egészségügyben működő szakmai kamarákról* szóló 2006. évi XCVII. törvény 2. § d) dd) pontja alapján **véleményezési jogot gyakorol** a helyi önkormányzatok területi ellátási felelősségébe tartozó feladatokat ellátó egészségügyi szolgáltatók és a helyi önkormányzat közötti, egészségügyi szolgáltatás nyújtására irányuló szerződések tervezete tekintetében. **Ezt a jogot (és köteleiséget) a MOK Alapszabálya szerint a kamara területi szervezetei gyakorolják.** Amennyiben tehát az illetékes önkormányzat új szerződést kíván kötni a háziorvossal (cégével), vagy módosítani kívánja a korábban meglévő szerződést, fel kell hívni a figyelmét a kamarai véleményezési jogra, és megkérni, küldje meg véleményezésre a szerződés tervezetét az illetékes kamarai területi szervezethez.

Amennyiben bárkinek, bármilyen segítségre van szüksége a szerződések módosításával, megkötésével kapcsolatosan, forduljon ahhoz a kamarai területi szervezethez, amelyiknek tagja, a MOK Alapszabálya a jogsegély nyújtását ugyancsak a területi szervezetekhez delegálja.